

UNIVERSITETS- OG HØGSKOLERÅDET

THE NORWEGIAN ASSOCIATION OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Vår dato:
29.1.2007

Vår referanse:
06/105-27

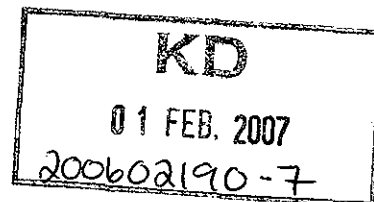
Deres dato:
29.6.2006

Deres referanse:
200602190

Saksbehandler:
Tor Rynning Torp

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.

0032 OSLO

Utarbeidelse av forslag til revisjon av rammeplan for sykepleierutdanningen

Revidering av rammeplan for sykepleierutdanning

Vedlagt oversendes forslag til revisjon av rammeplan. I det følgende vil det gjøres rede for arbeidsprosessen samt begrunnelse for endringsforslagene.

Universitets- og høgskolerådet (UHR) v/Nasjonalt råd for helse- og sosialfagutdanning (NRHS) oppnevnte en arbeidsgruppe som skulle utarbeide utkast til endringer. Gruppens mandat ble oppfattet slik:

- gjennomgå bestemmelsene om omfang og området for enkelte praksisperioder (§3 B i forskriften) for å gjøre bestemmelsene mer tilpasset et helsevesen i stadig raskere endring. En må bl.a. ta sikte på å gjøre bestemmelsene mindre detaljerte og også for praksis i større grad definere læringsmål/læresituasjoner
- vurdere i noen grad å åpne for lokale tilpasninger
- vurdere om omfanget av praksis nyttet til ferdighetstrening, forberedelse til og refleksjon over praksisstudiene (§3A i forskriften) er optimal.
- sørge for at endringene muliggjør en kvalitetsheving av praksisundervisningen, eller som et minimum sikre at kvaliteten opprettholdes

For å sikre arbeidsgruppens legitimitet ble medlemmene rekruttert fra:

- utdanningsinstitusjonene
- samarbeidsorganene i spesialisthelsetjenesten
- spesialisthelsetjenesten
- kommunehelsetjenesten (stor og liten kommune)
- fagorganisasjon
- studentorganisasjon

Videre ble det tatt hensyn til behovet for geografisk spredning. Ut fra disse forutsetningene fikk arbeidsgruppen følgende sammensetning:

Rikshospitalet-Radiumhospitalet

Bente Brandvik

Ass. avdelingssjef, Medisinsk avdeling

Flå Kommune

Kristin Gullingsrud

Sykepleier

Samarbeidsorganet Helse Vest

Målfrid Meling

Fagsjef

Bergen Kommune

Rune Eidset

Helse- og sosialrådgiver

Høgskolen i Oslo, avd. for sykepleierutdanning

Kari Toverud Jensen

Førsteamanuensis

Høgskolen i Tromsø

Eva Hanne Hansen

Studieleder

Samarbeidsorganet Helse Midt-Norge

Berit Hagen

Helsefaglig rådgiver

Norsk Sykepleierforbund

Jarle Grumstad

Spesialrådgiver

Høgskolen i Bergen

Margareth Haagensen

Prorektor/instituttleder

Gruppens leder

Studentenes Landsforbund:

Inga Rutherford

Student

Sekretær:

Tor Rynning Torp

Rådgiver

Universitets- og høskolerådet

Arbeidsmåte:

Gruppen har hatt tre dagsmøter. Første møte ble avholdt 14.9.06. Formålet med møtet var å avklare mandatet samt å gjennomgå premissene for arbeidet. I den forbindelse var Kunnskapsdepartementet (KD) og Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAFH) tilstede i

møtets første del. KD konfirmerte gruppens mandat. SAFH redegjorde for sektordirektivet for sykepleierutdanning sin status.

Frem til neste møte ble det utarbeidet et utkast til notat som skulle danne grunnlag for en helhetlig tilnærming til arbeidet. Notatet tok for seg forhold som prinsippene om bruk av rammeplan, helsepersonelloven og ikke minst sektordirektivet som regulerer sykepleierutdanningene innen EØS-området. Det ble også fremlagt data som viser graden av sentral styring av sykepleierutdanning i noen eksempelland. Det ble også vist hvordan noen fagplaner i andre land koblet lokal sykepleierutdanning til sektordirektivet. Sammen med utkastet til notat ble det også lagt frem utkast til endringsforslag i rammeplanen. I notatet ble det også presentert en rekke statistiske opplysninger som bl.a. viste utviklingen i studenttall samt pasientstrøm i ulike deler av helsetjenesten. Dette ble gjort for å få fram et bilde av det faktiske aktivitetsnivået. Notatet følger vedlagt (Vedlegg 2).

I gruppens møte 12.10. ble notatet og endringsforslaget drøftet. Justeringer ble gjort ut fra signalene som fremkom i møtet. Forslag til endringer ble sendt elektronisk ut på høring til ca 80 instanser, herunder også til sentrale aktører i øvrige nordiske land. Det var forutsatt at høringen skulle gjennomføres elektronisk. Alle dokumenter ble sendt ut via e-post. Det ble utarbeidet et spørreskjema i form av et antall påstander om organisering av sykepleierutdanning. Disse skulle besvares ved å krysse av på en Likertskala. Det var gitt muligheter for å skrive inn kommentarer til hvert enkelt spørsmål, samt at det var satt av rikelig plass på slutten av skjemaet til å skrive inn kommentarer som ikke passet andre steder.

Høringsdokumentene ble sendt 15. november, med frist 22. desember. 48 av mottakerne sendte høringsuttalelse (se vedlegg 1). Flertallet forholdt seg til det elektroniske opplegget. Noen valgte å sende dobbelt, andre på e-post, og noen i vanlig brev. Det kom få klager på opplegget, de fleste som har uttalt seg var positive til måten å gjennomføre høringen på. I tre tilfeller ble det klart at tjenesteledere ikke hadde videresendt all informasjon til de som ble satt til å utarbeide høringsuttalelse. Dette medførte at kvaliteten på disse uttalelsene ble dårligere fordi de var gitt på ufullstendige premisser. Denne informasjonen ble videreført til arbeidsgruppen slik at det var mulig å ta høyde for dette i vurderingen av saken.

Generelt om høringssvarene

I det følgende vil det bli pekt på noen hovedretninger i høringssvarene relatert til KDs oppdrag til UHR:

- 1. gjennomgå bestemmelsene om omfang og området for enkelte praksisperioder (§3 B i forskriften) for å gjøre bestemmelsene mer tilpasset et helsevesen i stadig raskere endring. En må bl.a. ta sikte på å gjøre bestemmelsene mindre detaljerte og også for praksis i større grad definere læringsmål/læresituasjoner*

KD ønsket at rammeplanrevisjonen bl.a. skulle få en mindre grad av styring. Gruppen skriver bl.a. i notatet som ble sendt ut at "Med dette (sektordirektivet) som utgangspunkt har ikke bestemmelsene blitt mindre detaljerte, men de er forsøkt brakt i overensstemmelse med sektordirektivet." Fra høringsinstansene kom en rekke kommentarer som tilsa at man ikke bare oppfattet gruppens forslag som like styrende som den eksisterende forskriften, men faktisk mer styrende. Dette har arbeidsgruppen tatt til seg og har endret forslagene til regulering slik at planen – i hvert fall i gruppens øyne – gir større spillerom for utdanningsinstitusjonene og praksisfeltet.

2. vurdere i noen grad å åpne for lokale tilpasninger

Dette har vært et vanskelig punkt. Gruppen mener at det er viktig å ha en nasjonal gjenkjennbar kompetanse. En tilnærming er å regulere praksisforløpet. En annen tilnærming er å fokusere på læringsmål. Flere av høringsinstansene har vært klare på at man ønsker en økt vektlegging av læringsmål samt at man ønsker en mindre grad av regulering (jf. kommentarer til forrige punkt). Flere pekte også på at det må være viktig å beskrive læringssituasjoner.

Arbeidsgruppen har økt fokus i retning av at læringsmålene må tillegges større betydning. Samtidig har gruppen drøftet seg fram til en løsning som legger EØS-bestemmelsene til grunn. En av de viktigste bestemmelsene for å åpne for lokale tilpasninger ligger i direktivets annekse hvor det bl.a. heter at *"Praksisstudiene kan organiseres slik at studenten gjennomfører praksis som inkluderer flere områder samtidig"*. Denne setningen er innpasset i bestemmelsene om praksis i forskriften til rammeplanen. Et annet moment som er vektlagt i den forbindelsen er betydningen av å ha bestemmelser om gir rom for ulike pedagogiske virkemidler.

3. vurdere om omfanget av praksis nyttet til ferdighetstrening, forberedelse til og refleksjon over praksisstudiene (§3A i forskriften) er optimal.

Høringsinstansene støtter arbeidsgruppen i dens forslag om å videreføre denne ordningen. Det forelå forslag om å utvide denne, noe gruppen ikke fant å kunne gjøre. Også SAFH støtter dette punktet. De hevder bl.a. følgende: *"Jeg vil anta at det avgjørende her må være en sykepleiefaglig vurdering av bruk av øvingspost, og i hvilken grad bruk av øvingspost kan sies å være en nødvendig del av den praktiske opplæring for at studenten skal bli en dugelig sykepleier i det praktiske liv."*

4. sørge for at endringene muliggjør en kvalitetsheving av praksisundervisningen, eller som et minimum sikre at kvaliteten opprettholdes

Høringsinstansene var opptatt av kvalitetsaspekter. Dette kom bl.a. til uttrykk ved at mange pekte på at 6 uker er for kort tid når det gjelder praksis som skal avsluttes med vurdering. Studentene trenger lenger tid til å vise studieprogresjon i form av økte ferdigheter, innsikt og forståelse. På bakgrunn av en rekke slike kommentarer fra høringsinstansene har arbeidsgruppen utvidet minimumslengden på praksisperioder som skal avsluttes med vurdering til 8 uker.

Andre forhold:

Det er mange av høringsinstansene som ønsker detaljerte bestemmelser om veilederkompetanse, hva de ansatte på utdanningsinstitusjonene skal gjøre i praksis, detaljbestemmelser om bacheloroppgave osv. Arbeidsgruppen har drøftet mange av disse innspillene, og forsøkt å vurdere hvor de hører hjemme. Gruppen kan nok konstatere at flere har problemer med å se hvor grensene for en rammeplan går, noe som til tider ikke har vært enkelt for gruppen heller. Man mener imidlertid å ha kommet frem til en klarere forståelse av arbeidsdeling mellom rammeplan, fagplan og samarbeidsavtaler mellom utdanningsinstitusjonene og praksisfeltet. Dette er forsøkt gjenspeilet i utkastet til revisjon.

Endringsforslag

Arbeidsgruppen behandlet de foreslåtte revisjonene samt høringsinstansenes uttalelser på sitt møte 12.01.07.

I det følgende vil det gjennomgå flere av de konkrete endringsforslag som er innarbeidet i forhold til dagens rammeplan og forskrift for sykepleierutdanning.

3.5 b)Organisering av praksis (Vedlegg 4)

I dette kapittelets 2. avsnitt er det en tilføyelse: ”samt evt. selvvalgt praksis.” Arbeidsgruppen har foreslått å legge til rette for en selvvalgt praksis. Høringsuttalelsene er delt i synet på om dette er noe man ønsker eller ikke. På denne bakgrunn fastholder gruppen forslaget, men gir den enkelte utdanningsinstitusjon ansvaret for å avgjøre om de ønsker å gjennomføre slike praksisstudier.

Om *Praksisstudier i første studieår* nederst på side 1, øverst på side 2 er det presisert at ”Disse praksisstudiene skal være både veiledet og vurdert.”

Under *Veiledete og vurderte praksisstudier* på side 2 er følgende tatt inn:

”Alle deler av praksisstudiene skal være veiledet.” Det er bred enighet om dette prinsippet. Det innebærer at også hospiterings- og observasjonspraksis skal være veiledet. Av hensyn til både akademiske og praktiske årsaker mener arbeidsgruppen det er riktig å overlate til utdanningsinstitusjonene og praksisfeltet å bli enige om hva veiledningen skal inneholde og hvordan den skal gjennomføres.

I samme seksjon er følgende satt inn:

Annet personell kan gi tilleggsveiledning eller inneha veilederansvaret på arenaer hvor annet personell har likeverdig kompetanse eller spesialistkompetanse.

Kontaktperson/veiledning og kompetanse hos veilederne/kompetanseoppbygging:

Veiledere må ha kompetanse til å veilede studentene og å vurdere deres faglige utvikling, herunder også etiske aspekter ved yrkesutøvelsen samt skikkethet.

Det bør etableres et korps med kompetente veiledere ved det enkelte praksissted. De som skal være veiledere skal ha nødvendig yrkeserfaring.

Spørsmål om veiledningskapasitet er et ansvar for det aktuelle praksissted, ikke for den enkelte veileder. Det skal derfor være tydelig forankret i ledelse, infrastruktur og drift.

Utdanningsinstitusjonene har et særskilt ansvar for å tilby systematisk kompetanseoppbygging innen veiledning i samarbeid med praksisfeltet.

Høringsinstansene støtter at prinsippet om at utdanningsinstitusjonene har et spesielt ansvar for oppbygging av veilederkompetansen.

§ 3 i Forskrift til rammeplan for sykepleierutdanning (vedlegg 5)

Denne paragrafen har gjennomgått store endringer. Praksisområdene er i stor grad nevnt ut fra EØS-direktivet. Videre er det knyttet særskilte bestemmelser til gjennomføringen av praksis. Selv om det er forsøkt å gjøre forskriften mindre styrende, har man endt opp i et forslag som binder 50 av totalt 60 uker. Det er viktig å merke seg at områdene som er nevnt i pkt. C kan inngå i minimumskravene i praksis 1-5 der hvor det er faglig relevant.

I høringsdokumentene var det foreslått å gjeninnføre omsorg for mor og barn samt pediatrik sykepleie. Det sistnevnte område har SAFH påpekt at er et obligatorisk område i henhold til EØS-direktivet, men at kun en utdanningsinstitusjon oppfyller kravet. Høringsinstansene er klare på at dette er et krav som ikke vil være mulig å oppfylle for annet enn et lite antall studenter. Det er få steder barn behandles i sykehus. På disse stedene er det først og fremst studenter fra spesialiseringsutdanningene i barnesykepleie som får praksis. Gruppen mener likevel punktet bør

være med ettersom noen studenter faktisk får oppfylt kravet. Uansett bør det sørges for at studentene utvikler handlingsberedskap i barnesykepleie. Når det gjelder forholdet til EØS-bestemmelsene kommer spørsmålet om det ikke bør tydeliggjøres i søkerens dokumentasjon fra utdanningen om dette kravet er innfridd eller ikke. På en måte vil det være ille å frata en sykepleier som har kompetansen i orden muligheten til å få autorisasjon i andre land hvor dette er et krav, samtidig som vi da kommer i en situasjon hvor vi utdanner to ulike slag sykepleiere.

Avslutning

Vedlagt følger forslag til endringer i rammeplan for sykepleierutdanning. Dokumentet er ført i to kolonner. Den venstre kolonnen inneholder gjeldende rammeplan og forskrift, den høyre kolonnen inneholder gruppens forslag. Endringer er markert med grønt.

Videre oversendes referat fra arbeidsgruppens siste møte (vedlegg 3). Referatet er ført i sammenfatningen av høringsdokumentene.

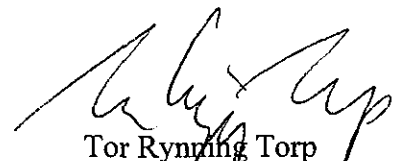
Dersom det er behov for avklaringer er KD velkomne til å ta kontakt.

Vi takker for et interessant oppdrag.

Med vennlig hilsen

Ola Stave
Generalsekretær

Tor Rynning Torp
Rådgiver/sekretær NRHS

Vedlegg 1: Oversikt over instanser som har levert høring

Vedlegg 2: Notat om forslag til revidering av rammeplan for sykepleierutdanningen

Vedlegg 3: Referat fra møte i arbeidsgruppe for revidering av rammeplan for sykepleierutdanning

Vedlegg 4: Rammeplanens kapitler 3.f b og 3.6

Vedlegg 5: § 3 i Forskrift til rammeplan for sykepleierutdanning